

Етнопеддагогіка як галузь педагогічної науки

Етнопедагогіка – це наука про тисячолітній досвід виховання і навчання підростаючих поколінь, виховну мудрість певної етнічної спільноти людей. Поняття «етнопедагогіка» і «народна педагогіка» не синоніми: народна педагогіка виступає предметом вивчення етнопедагогіки.

Народна педагогіка – це сукупність педагогічних знань і виховного досвіду, які зберігалися в традиціях сімейного виховання, усній народній творчості і народних обрядах. Це давня педагогічна культура народу.

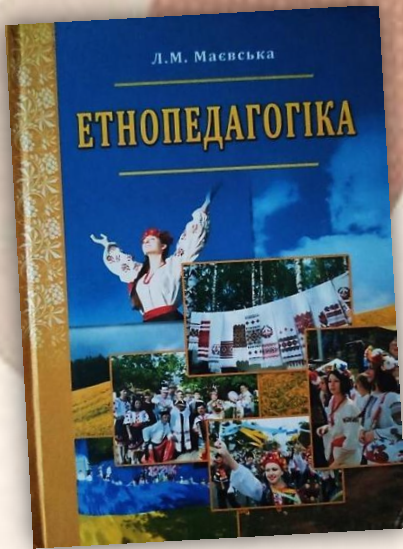
Народна педагогіка впливає на людину з самого дитинства, вже з перших днів життя – у маминих і бабусиних колискових, віршах, казках, забавлянках, приказках. І саме від того, чи використовуватимуть (і чи правильно використовуватимуть) батьки і вихователі народну педагогіку у вихованні дитини, залежить доля дитини, її розвиток, фізичний та розумовий, а головне – моральний, її моральні якості.

Етнопедагогіка перебуває в тісному зв'язку з науковою педагогікою, яка виникла і базується на здобутках народної педагогіки, продовжує осмислювати і розвивати її творчий досвід. Вона є першоджерелом і золотим фондом наукової педагогіки, фундаментом, на якому базуються досягнення педагогів усіх часів.

Структурними частинами української етнопедагогіки є:

- народне родинознавство;
- народне дитинознавство;
- родинна педагогіка;
- національна деонтологія;
- народна етнодидактика.

Українська етнопедагогіка має свої деякі особливості, регіональні відмінності на Лівобережжі, в Центральному, Подільському, Карпатському, Слобожанському краях. Вони зумовлені відмінностями у географії, історії, етногеографії, етнопсихології, господарській діяльності, у місцевих говірках, особливостях матеріальної та духовної культури, народного мистецтва, місцевих звичаях і традиціях.

Маєвська Л. М. Етнопедогогіка : навч. посіб. / Л. М. Маєвська. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 285 с.

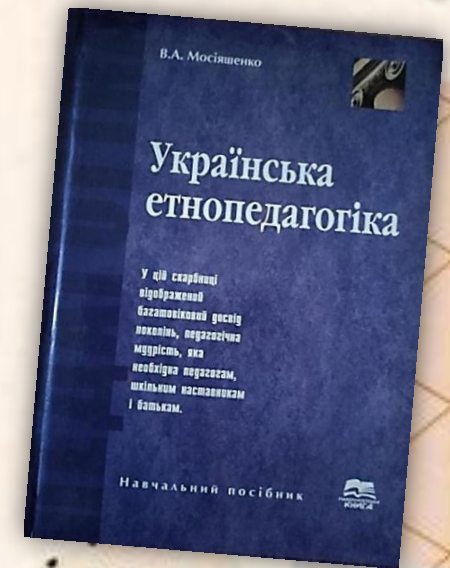
Навчальний посібник містить навчальну і робочу програми курсу "Етнопедогогіка", виклад змісту лекцій, інструктивно-методичні матеріали щодо виконання різних видів самостійної та індивідуальної роботи у підготовці до практичних занять, творчі професійно-орієнтовані завдання, словник основних термінів і понять з етнопедогогіки.

Курс є базовим в процесі підготовки компетентних спеціалістів-педагогів для діяльності в етнокультурному середовищі.

Мосіяшенко В. А. Українська етнопедогогіка / навч. посіб. – 2-ге вид., стер. – Суми : Унів. кн., 2008. – 174 с.

Виховання і освіта в нашому демократичному суспільстві не можуть ефективно функціонувати без етнопедогогіки, бо вона є педагогікою національного розвитку, піднесення, відродження та етнічного самовиховання.

У посібнику розглядаються особливості народної педагогіки як неодмінної умови подальшого розвитку наукової педагогічної теорії і практики, як надійного орієнтиру у створенні виховної системи у період українського державотворення й формування високоосвічених, духовно багатих і морально стійких особистостей.

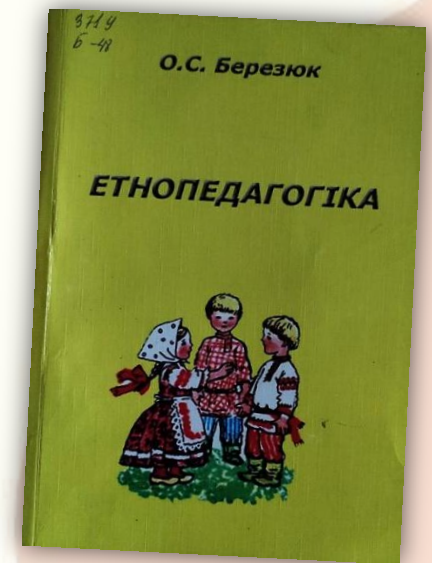
Ткаченко О. М. Загальні питання етнопедагогіки : навч. посіб. / О. М. Ткаченко. – Кіровоград : Авангард, 2013. – 56 с.

Інтеграція української системи вищої освіти до світового освітнього простору, що пов'язана з тенденціями етнічного відродження, зумовлюють потребу в підготовці компетентного фахівця, що є носієм своєї національної культури та здатного враховувати у педагогічній діяльності надбання різних народів.

Навчальний посібник висвітлює загальні питання етнопедагогіки. В ньому розглядаються етапи становлення науки, структурні частини етнопедагогіки, які визначаються її предметом, висвітлено завдання, окреслено зв'язки з іншими науками.

Березюк О. С. Етнопедагогіка : навч.-метод. посіб. / О. С. Березюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 172 с.

В навчально-методичному посібнику викладено матеріали для аудиторного та самостійного опанування майбутніми вчителями навчального курсу «Етнопедагогіка», загальні основи етнопедагогіки, програма курсу, стислий текст лекцій, методи викладання та учіння, обґрунтовується проблема національного навчання та виховання. В методичних рекомендаціях до семінарських та практичних занять дані теми рефератів, творчих завдань, тести.

**Ткаченко О. М. Етнопедagogічна компетентність педагога :
монографія / О. М. Ткаченко. – Кіровоград :
Імекс ЛТД, 2012. – 414 с.**

У монографії представлено результати дослідження актуальної характеристика педагога – етнопедagogічної компетентності. Висвітлюються етапи розвитку наукової думки з цієї проблеми, обґрунтовуються методологічні підходи до її вивчення, розглядаються теоретичні основи визначення сутності етнопедagogічної компетентності майбутнього педагога, які визначають систему її формування в умовах педагогічного університету.

**Лисенко Н. В. Етнопедagogіка дитинства : навч.-метод. посіб. /
Н. В. Лисенко. – Київ : Слово, 2011. – 718 с.**

У посібнику представлено і обґрунтовано загальнонаукові та методичні основи викладання української етнопедagogіки та її вплив на удосконалення технології професійної підготовки фахівців дошкільного профілю у вишах різних рівнів акредитації. Автор пропонує підходи на основі узагальнення досліджень з проблем української етнопедagogіки та багаторічного досвіду викладання у вишах у руслі сучасних тенденцій оновлення змісту освіти України на тлі процесів глобалізації та євроінтеграції.

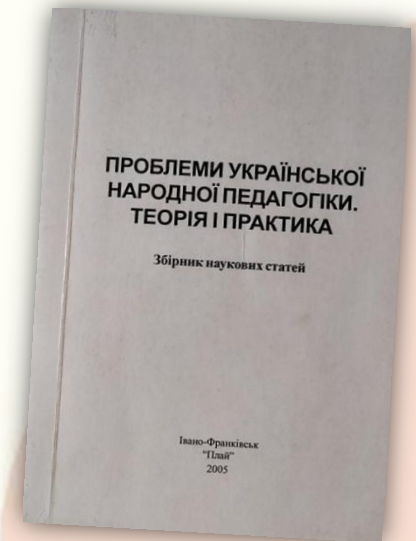

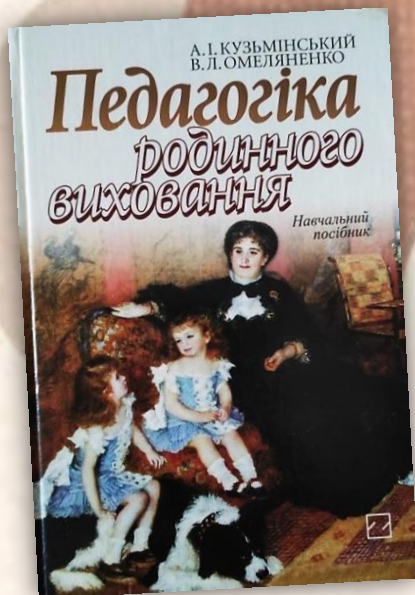
Народна педагогіка. Світовий досвід : навч.-метод. комплекс з педагогіки / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 134 с.

На сторінках збірника пропонується близько 1000 прислів'їв, приказок, афоризмів, влучних і глибоких висловлювань, що стосуються різних аспектів виховання молодого покоління. Пропоновані матеріали суттєво доповнюють теоретичні концепції та ідеї стосовно виховання. Роздуми читача над текстами збірника сприятимуть більш глибокому розумінню проблем педагогіки, багатоманітності її засобів, спонукатимуть до зіставлення різних поглядів на виховання молоді, формування власної позиції у вирішенні складних питань педагогіки.

Проблеми української народної педагогіки. Теорія і практика : зб. наук. ст. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 240 с.

У збірнику наукових статей уміщено матеріали вчених Києва, Умані, Херсона, Черкас, Житомира, Львова, Харкова, Ужгорода, Хмельницького, Дрогобича, Тернополя, Івано-Франківська, у яких розглядаються проблеми української народної педагогіки у творчій спадщині Мирослава Стельмаховича, ідеї розвитку етнопедагогіки в сучасній науці, окремі питання використання народної педагогіки у національному вихованні дітей та в практиці роботи сучасної початкової школи.

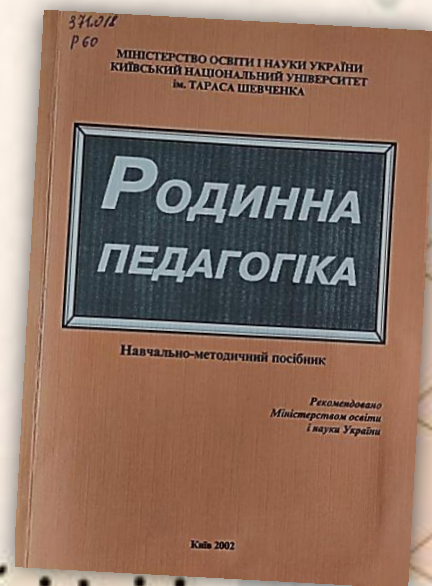

Кузьмінський А. І. Педагогіка родинного виховання : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання, 2006. – 324 с.
Це один з найперших в Україні навчальних посібників з родинного виховання. Його особливість полягає у тому, що виховання дітей в сім'ї розглядається як на основі надбань наукової педагогіки, наукового світового досвіду в царині виховання, так і на основі вікових традицій, звичаїв, вірувань українського етносу, урахування особливостей національної ментальності. Процес виховання дитини висвітлюється відповідно до етапів її психолого-фізіологічного розвитку. Особлива увага приділяється висвітленню діяльності батьків у процесі реалізації провідних функцій родини.

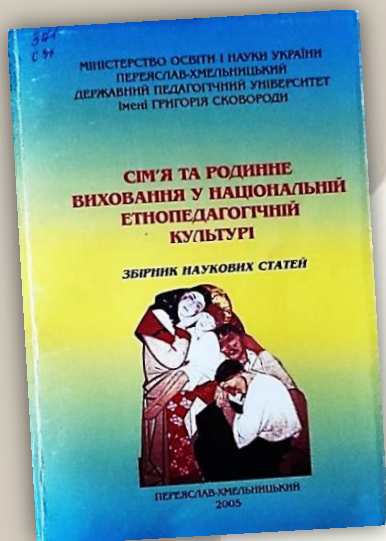
Родинна педагогіка : навч.-метод. посіб. / за наук. ред. А. А. Марушкевич. – Київ : ПАРАПАН, 2002. – 216 с.

Розглянуто історію розвитку родинного виховання в Україні, вплив виховних традицій на становлення характеру громадянина, проблеми формування педагогічної культури сучасних батьків, зокрема молодих, значення правильно організованого спілкування в родині, основні напрями співпраці родини, школи, громадських організацій у забезпеченні виховання моральності шкільної молоді. Автори порушують також важливе нині питання формування професійної спрямованості молоді засобами родинно-шкільного впливу.

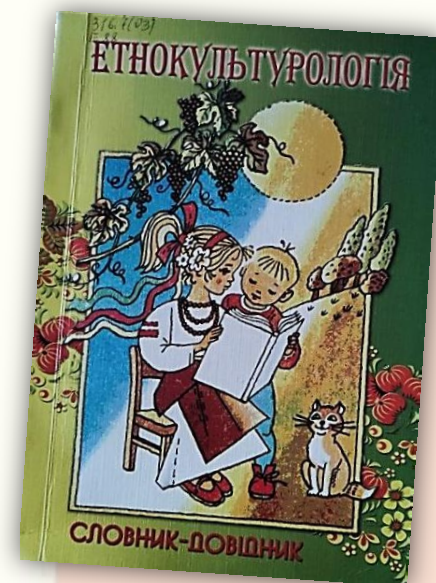
Сім'я та родинне виховання у національній етнопедagogічній культурі : зб. наук. ст. – Переяслав-Хмельницький : Ризографіка, 2005. – 437 с.

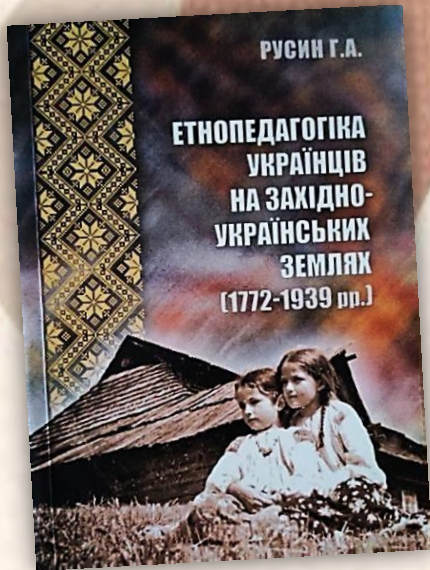
У наукових статтях розкрито історичні витoki та традиції родинного виховання у етнопедagogічній культурі, а також висвітлено і проаналізовано нагальні проблеми та сучасний стан освіти і виховання.

Етнокультурологія : словник-довідник / [авт.-укл. Л. М. Маєвська]. – Житомир : Полісся, 2007. – 391 с.

У словнику-довіднику розміщено матеріал практичного та суто теоретичного спрямування, подано визначення понять, котрі необхідні для формування етнокультурної компетентності. Підібраний матеріал презентує етнокультуру як явище, що містить у собі специфічні та неспецифічні захисні механізми, котрі оберігають індивіда в етносі. На поверхню піднято глибинні пласти, що є корінням культури, тому допомагають зрозуміти первинні образи та символи, особливості психіки носія певної етнокультури, сприяють самовизначенню у сучасному світі, реалізації власного творчого потенціалу. Матеріал подано у алфавітному порядку, що забезпечує зручність у використанні, можливість швидко знайти необхідну інформацію.

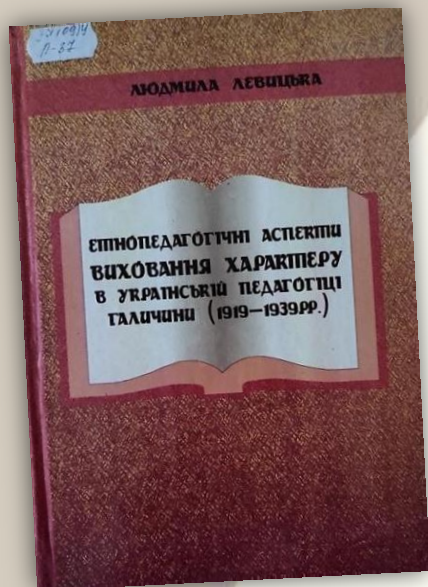
Русин Г. Етнопедагогіка українців на західноукраїнських землях (1772-1939 рр.) : монографія / Г. Русин. – Івано-Франківськ : НАІР, 2021. – 504 с.

У монографії системно й комплексно розглянуто розвиток етнопедагогіки українців на західноукраїнських землях в умовах імперської окупації в історичній тяглоті й відповідній динаміці. З'ясовано зміст і сутність провідних етнопедагогічних концептів Родини, Мови, Віри й Громади та їх вплив на розвиток народної педагогіки західноукраїнської спільноти в досліджуваний період; з'ясовано етнодемографічні, соціально-політичні й соціокультурні чинники формування етнопедагогічних знань українців на західноукраїнських землях.

Парадигма етнокультурологічної спрямованості педагогічного середовища Поліського регіону : зб. наук. пр. / за заг. ред.: О. С. Березюк, О. М. Власенко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 215 с.

У збірнику досліджено особливості педагогічного середовища Поліського регіону: історичні аспекти розвитку системи неперервної освіти, інноваційні тенденції, дидактичні технології підготовки молоді в системі освіти. Акцентується увага на особливостях етнокультурологічної спрямованості, інноваційних технологіях, які використовуються в Поліському регіоні.

Левицька Л. Етнопедagogічні аспекти виховання характеру в українській педагогіці Галичини (1919-1939 рр.) : монографія / Л. Левицька. – Дрогобич : Ред.-вид. від. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка, 2006. – 221 с.

У монографії на основі широкої джерельної бази досліджено внесок українських педагогів Галичини міжвоєнного періоду у розвиток проблеми виховання характеру. Автор знайомить читачів з доробком вітчизняних і зарубіжних науковців з проблемами виховання характеру; аналізує передумови виховання характеру в Галичині (1919-1939 рр.); висвітлює етнопедagogічні та етнопсихологічні засади виховання характеру у спадщині українських педагогів краю міжвоєнного періоду; розкриває етнопедagogічний інструментарій виховання характеру; вивчає можливості застосування історичного досвіду у сучасних умовах.

Маєвська Л. Етнокультурне виховання. Нормативно-правове забезпечення: міжнародний та вітчизняний рівень : метод. рек. / Л. Маєвська. – Житомир : Полісся, 2007. – 303 с.

Етнокультурна спрямованість освіти та якісна підготовка фахівців для закладів освіти етнокультурного спрямування є суттєвими факторами заохочення культурної різноманітності, дієвим механізмом підготовки дітей та молоді до діалогу з іншими культурами у європейському та світовому просторах.

Посібник складається з двох частин. У першій – автор ґрунтовно аналізує нормативно-правові акти ООН, ЮНЕСКО, Ради Європи, України у яких присутній компонент – культура-освіта-культура. У другій частині: наведено тексти аналізованих нормативно-правових актів, значна частина яких стане справжнім відкриттям для освітян.

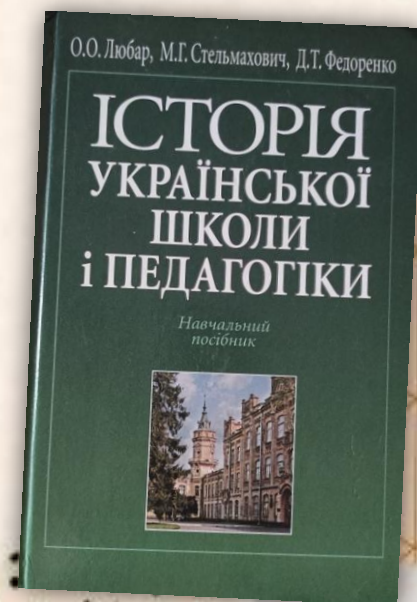
Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підручник / Л. В. Артемова. – Київ : Либідь, 2006. – 422 с.

У підручнику викладене сучасне бачення шляхів становлення та розвитку виховання й самоосвіти на терені України від найдавніших часів. Еволюцію вітчизняної педагогіки, яка має самобутній характер і водночас виступає органічним компонентом загальнолюдської педагогічної культури, подано в контексті історичних етапів розвитку української державності.

На тлі історичних подій, які вплинули на розвиток вітчизняної педагогіки, аналізуються літературні пам'ятки, архівні матеріали з питань освітньої політики, твори та діяльність видатних педагогів, діячів культури України.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – Київ : Знання, 2006. – 447.

У посібнику висвітлюються становлення і розвиток автентичної педагогічної думки, українського шкільництва, національної освіти, народних традицій родинно-шкільного і громадянського виховання дітей та молоді на теренах України з найдавніших часів до сучасності. За змістом посібник відповідає програмі навчальної дисципліни «Історія української педагогіки та шкільництва» для вищих навчальних закладів.

Лозко Г. Українське народознавство / Г. Лозко. – Вид. 5-те, зі змін. та допов. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 512 с.

У книзі відомого етнолога, доктора філософських наук Галини Лозко подано змістовну інформацію про походження українців, їхню духовну культуру, господарство, побут, родину. Зроблено докладний аналіз Велесової Книги, що її нині вивчають у школі, відтворено давній календар наших Пращурів Коло Свароже. Видання доповнене ілюстративним матеріалом, а також великим списком наукових джерел.

Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі : практикум : навч. посіб. / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. – Київ : Вища шк., 2003. – 206 с.

Посібник є складовою частиною навчального комплексу методики ознайомлення дітей з українським народознавством у дошкільному закладі. Мета посібника – навчити майбутніх вихователів працювати з народознавчим матеріалом, застосовувати його в роботі з дошкільниками різних вікових груп.

Віртуальну виставку підготувала
бібліотекар
Алла Кухарчук
Кількість джерел: 20.

